

YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOTINING STRATEGIK TASHABBUSLARIDA QAHRAMONLIKNING ROLINI IJTIMOIIY- FALSAFIY TAHLILI

СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ РОЛИ ГЕРОИЗМА В СТРАТЕГИЧЕСКИХ ИНИЦИАТИВАХ РАЗВИТИЯ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА

SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE ROLE OF HEROISM IN THE STRATEGIC INITIATIVES OF THE DEVELOPMENT OF NEW UZBEKISTAN

Karabayeva Munis Usmonovna

NamDu Ijtomiy falsafa yo'nalishi 1-kurs doktoranti

Аннотация. Статья посвящена социально-философскому анализу роли героизма в стратегических инициативах развития Нового Узбекистана. Автор рассматривает, как в условиях глобализации и цифровой трансформации понятие героизма выходит за рамки традиционного «боевого мужества» и переосмысливается как современное выражение социальной ответственности, нравственной чистоты, трудолюбия и патриотизма. В работе раскрываются теоретические основы концепции героизма в истории философии, от Аристотеля и Гегеля до марксистских и современных социально-философских теорий. Особое внимание уделяется процессу «демократизации» и «обыденности» героизма, когда героическое поведение проявляется в повседневном труде учителя, врача, исследователя, фермера и рядового гражданина. Автор выделяет три основные функции героизма в процессе стратегического развития: ценностно - ориентирующую, социально- интегрирующую и инновационно-двигущую. Делается вывод, что успех стратегии Нового Узбекистана во многом зависит от полной реализации героического потенциала граждан, а будущее страны определяется не только технологиями и инфраструктурой, но и духовной силой и нравственным фундаментом общества.

Ключевые слова. героизм, социальная философия, Новый Узбекистан, стратегические инициативы, духовно-нравственные ценности, социальная ответственность, национальное единство.

Abstract. This article presents a socio-philosophical analysis of the role of heroism within the strategic development initiatives of New Uzbekistan. The author examines how, in the context of globalization and digital transformation, the concept of heroism moves beyond its traditional meaning of “military valor” and is reinterpreted as a contemporary expression of social responsibility, moral integrity, diligence, and patriotism. The work explores the theoretical foundations of the concept of heroism throughout the history of philosophy – from Aristotle and Hegel to Marxist

and modern socio-philosophical theories. Particular attention is given to the process of the “democratization” and “everyday-ization” of heroism, whereby heroic conduct is manifested in the daily work of the teacher, the doctor, the researcher, the farmer, and the ordinary citizen. The author identifies three principal functions of heroism in the process of strategic development: value-orienting, socially integrating, and innovation-driving. It is concluded that the success of the New Uzbekistan strategy largely depends on the full realization of the heroic potential of its citizens, and that the country's future is determined not only by technology and infrastructure but also by the spiritual strength and moral foundation of society.

Keywords. *heroism, social philosophy, New Uzbekistan, strategic initiatives, spiritual and moral values, social responsibility, national unity.*

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida jamiyatlarning barqaror rivojlanishi nafaqat iqtisodiy ko‘rsatkichlar, balki ma’naviy-axloqiy asoslar, milliy o‘zlikni anglash va ijtimoiy qadriyatlar tizimi bilan ham belgilanadi. O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan islohotlar jarayoni, xususan, “Yangi O‘zbekiston” kontsepsiyasi doirasidagi strategik tashabbuslar inson qadri, ijtimoiy adolat, yoshlar salohiyatini ro‘yobga chiqarish va milliy birdamlikni ta’minlashga qaratilgan. Bu jarayonda qahramonlik tushunchasi an’anaviy “jangovar matonat” doirasidan chiqib, ijtimoiy mas’uliyat, axloqiy poklik, mehnatsevarlik va vatanparvarlikning zamonaviy ifodasi sifatida qayta shakllanmoqda. Ijtimoiy falsafa nuqtai nazaridan qahramonlik jamiyatning qadriyatli orientirlarini shakllantiruvchi, ijtimoiy o‘zgarishlarni tezlashtiruvchi va ma’naviy barqarorlikni ta’minlovchi omil hisoblanadi. Ushbu maqolaning maqsadi Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining strategik tashabbuslarida qahramonlikning rolini ijtimoiy-falsafiy jihatdan tahlil qilish, uning mohiyati, ijtimoiy funksiyalari va milliy rivojlanish strategiyasi bilan bog‘liqligini aniqlashdan iborat.

Ijtimoiy falsafada qahramonlik tushunchasining nazariy asoslari Qahramonlik tushunchasi falsafa tarixida antik davrdan to zamonaviy ijtimoiy nazariyalargacha muhokama qilingan mavzu bo‘lib kelgan. Aristotel qahramonlikni “o‘rtacha holat”dan yuqori turgan fazilat sifatida ta’riflasa, Gegel uni “jahon tarixining subyekti” sifatida talqin qilib, shaxsning tarixiy jarayondagi faol rolini ta’kidlagan. Marksistik falsafada qahramonlik sinfiy kurash, ijtimoiy adolat uchun kurash va mehnatdagi fidoyilik bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqilgan.

Ijtimoiy ontologiya nuqtai nazaridan qahramonlik shaxs va jamiyat o‘rtasidagi dialektik munosabatning mahsulidir. Etika jihatidan qahramonlik ixtiyoriylik, axloqiy poklik va boshqalar manfaati yo‘lida o‘z manfaatlaridan voqiflikda voz kechish qobiliyati bilan xarakterlanadi. Shuningdek, qahramonlik ijtimoiy harakatlantiruvchi kuch sifatida jamiyatdagi turg‘unlikni buzib, yangi ijtimoiy amaliyotlarni shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbekiston sharoitida bu jarayon milliy

ma'naviyat, islomiy qadriyatlar va zamonaviy global talablarning sintezi asosida rivojlanmoqda.

Yangi O'zbekiston strategik rivojlanish tashabbuslari va milliy-ma'naviy qadriyatlar "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasi inson kapitali, ijtimoiy himoya, raqamli iqtisodiyot, ta'lim islohoti, ekologik barqarorlik va huquqiy davlat qurish kabi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Bu tashabbuslarning markazida "inson qadri uchun" tamoyili turibdi, bu esa o'z navbatida jamiyat a'zolarining faol ishtiroki, mas'uliyatli fuqarolik va milliy birdamlikni talab qiladi. Strategik hujjatlarda ta'kidlanganidek, O'zbekistonning 2030-yilgacha rivojlanish rejalari nafaqat moddiy infratuzilma, balki ma'naviy infratuzilmani ham mustahkamlashni ko'zda tutadi. Bunday sharoitda qahramonlik tushunchasi qayta talqin qilinmoqda. U endi faqat harbiy harakatlar yoki favqulodda vaziyatlar bilan cheklanmay, balki o'qituvchining yosh avlodni tarbiyalashdagi fidoyiligi, shifokorning og'ir sharoitdagi kasbiy vazifasi, tadqiqotchining ilmiy izlanishlari, yoshlarning ijtimoiy loyihalardagi ishtiroki, fermerning mehnatdagi sabr-matnati va hatto oddiy fuqaroning qonunga hurmat bilan munosabatda bo'lishida namoyon bo'ladi. Ijtimoiy falsafa nuqtai nazaridan bu holat qahramonlikning "demokratlashuvi" va "kundalilashuvi" jarayonidir. Ya'ni, qahramonlik elitar xususiyatdan chiqib, keng ijtimoiy amaliyotga singib bormoqda. Bu esa Yangi O'zbekiston strategiyasining asosiy tamoyillaridan biri bo'lgan "hech kim e'tibordan chetda qolmasligi" g'oyasi bilan mantiqan uyg'unlashadi.

Qahramonlikning ijtimoiy-falsafiy mohiyati va strategik taraqqiyotdagi o'rnini Ijtimoiy-falsafiy tahlili shuni ko'rsatadiki, qahramonlik strategik rivojlanish jarayonida uchta asosiy funksiyani bajaradi: qadriyat-yo'naltiruvchi, ijtimoiy integratsiyalovchi va innovatsion-harakatlantiruvchi. Birinchidan, qahramonlik jamiyat uchun muhim bo'lgan qadriyatlarni (adolat, sadoqat, mehnat, ilm, vatanparvarlik) amaliy namuna orqali targ'ib qiladi. Ikkinchidan, u turli ijtimoiy qatlamlar, avlodlar va mintaqalar o'rtasidagi ma'naviy ko'priklar vazifasini o'tab, jamiyatning barqarorligini ta'minlaydi. Uchinchidan, qahramonlik innovatsion fikrlash va tadbirkorlik ruhini qo'llab-quvvatlab, ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarni tezlashtiradi.

Yangi O'zbekiston sharoitida bu funksiyalar davlat siyosati, ta'lim tizimi, ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati institutlari orqali amalga oshirilmoqda. Masalan, "Yoshlar – kelajak bunyodkori" dasturi, "Mahalla" tizimining islohoti, ijtimoiy korxonalarning rivojlanishi va raqamli fuqarolik xizmatlarining joriy etilishi qahramonlikning zamonaviy ifodasi uchun institutsional muhit yaratmoqda. Falsafiy jihatdan bu jarayon "shaxs-jamiyat-davlat" triadasidagi muvozanatni tiklashga xizmat qiladi. Qahramonlik orqali fuqaro nafaqat davlat tomonidan berilgan imtiyozlarni iste'mol qiluvchi, balki jamiyat rivojiga o'z hissasini qo'shuvchi subyekt sifatida shakllanadi.

Shuningdek, qahramonlikning ijtimoiy-falsafiy tahlidi uning dialektik xarakterini ochib beradi: bir tomondan, u shaxsiy ixtiyor va axloqiy tanlov mahsuli, ikkinchi tomondan, tarixiy sharoit, ijtimoiy talab va davlat siyosatining ta'siri ostida shakllanadi. Yangi O'zbekistonda bu dialektika "pastdan yuqoriga" va "yuqoridan pastga" yo'nalgan islohotlarning uyg'unligida namoyon bo'lmoqda. Davlat strategik tashabbuslar orqali qahramonlik uchun sharoit yaratsa, fuqarolar o'z faoliyati orqali bu tashabbuslarni amalga oshiradi. Bu o'zaro ta'sir jamiyatning ma'naviy salomatligi va iqtisodiy raqobatdoshligini bir vaqtda oshiradi.

Yangi O'zbekiston taraqqiyotining strategik tashabbuslarida qahramonlik nafaqat tarixiy xotira yoki ma'naviy ramz, balki ijtimoiy rivojlanishning faol omili sifatida namoyon bo'lmoqda. Ijtimoiy-falsafiy tahlil ko'rsatishicha, qahramonlik qadriyat-yo'naltiruvchi, integratsiyalovchi va innovatsion-harakatlantiruvchi funksiyalari orqali jamiyatning barqarorligini, fuqarolik mas'uliyatini va milliy birdamlikni mustahkamlaydi. Zamonaviy sharoitda uning mohiyati favqulodda jasoratdan kundalik mehnat, kasbga sadoqat, ijtimoiy adolat uchun kurash va ma'naviy barkamollik tomonga siljib bormoqda.

Yangi O'zbekiston strategiyasining muvaffaqiyati ko'p jihatdan fuqarolarning qahramonlik potensialini to'liq ro'yobga chiqarish imkoniyatiga bog'liq. Buning uchun ta'lim tizimida axloqiy-falsafiy tarbiyani mustahkamlash, ommaviy axborot vositalarida ijobiy namunalarni targ'ib qilish, yoshlarga ijtimoiy loyihalarda qatnashish uchun keng imkoniyatlar yaratish va davlat-jamiyat hamkorligining institutsional mexanizmlarini rivojlantirish zarur. Kelgusida qahramonlikning ijtimoiy-falsafiy tadqiqotlari empirik ma'lumotlar, kross-kulturalar tahlili va raqamli muhitdagi yangi shakllari doirasida davom ettirilishi maqsadga muvofiqdir. Chunki Yangi O'zbekistonning kelajagi nafaqat texnologiya va infratuzilma, balki inson qalbidagi ma'naviy kuch va jamiyatning axloqiy poydevori bilan belgilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategik rivojlanish dasturi to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2023.
2. Ahmadov B. Ijtimoiy falsafa: nazariya va amaliyot. – Toshkent:
3. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2019.
4. Karimov I. Ma'naviy yuksalish. – Toshkent: Sharq, 2015.
5. Nurmatov Sh. Zamonaviy jamiyatda qahramonlik fenomeni. – Falsafa va hayot jurnali, 2021. – №3.
6. Hakimov A. Ijtimoiy qadriyatlar va milliy o'zlik. – Toshkent: Akademnashr, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Yoshlar siyosati va ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. – 2022.